HISTORIA SZKOŁY PODSTAWOWEJ Nr 53

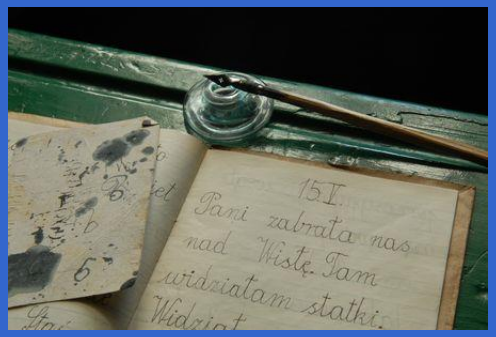

WYOBRAŹ SOBIE

Polski nie ma na mapie Europy.

Od roku 1772 Polska jest pod zaborami, kiedy to trzy państwa ościenne (traktat Trzech Czarnych Orłów) dokonały pierwszego rozbioru Naszej Ojczyzny!

W Warszawie w sądach, urzędach, szkołach nie można nic załatwić w języku polskim, trzeba mówić i pisać po rosyjsku. W szkołach rządowych nie uczy się historii, geografii, języka polskiego.

Nie ma polskich teatrów, gazet, czasopism ...

ROK 1905

Strajk szkolny 1905 roku o polskie szkoły z ojczystym językiem wykładowym zakończył się sukcesem. Władze carskie zezwoliły na zakładanie polskich szkół prywatnych.

Została powołana Polska Macierz Szkolna, której działacze w tym Henryk Sienkiewicz przystąpili do zbierania funduszy na zakładanie szkół głównie w środowiskach biednych i zaniedbanych.

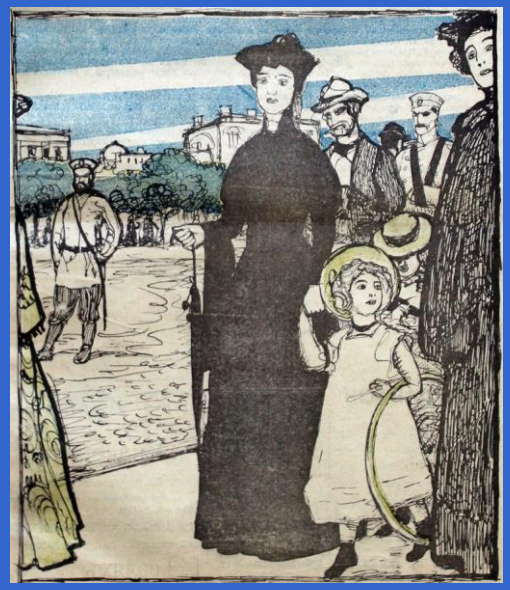

PIERWSZA POLSKA SZKOŁA NA MARYMONCIE

Koło Polskiej Macierzy Szkolnej zostało utworzone również przy młynie parowym „Słodowiec”. Efektem starań prezesa Łazarkiewicza i dyrektora młyna było otwarcie pierwszej polskiej szkoły na Marymoncie. Uroczystość odbyła się 8 grudnia 1906 roku. Szkoła mieściła się przy ulicy Kaskada (obecnie Gdańska) w budynku garbarni Ludwika Blunka. Zajmowała tylko jeden duży pokój na pierwszym piętrze, do którego wchodziło się wprost z klatki schodowej. Lekcje na dwie zmiany prowadziły Maria Filipińska i i jej siostra Zofia Kowalczyk.

ZE WSPOMNIEŃ NAUCZYCIELKI Marii Filipińskiej:

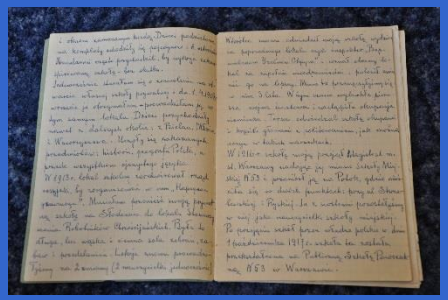

„Zgromadziło się wiele dziatwy jak również i młodzieży od 14 do 17 lat, która z zapałem garnęła się do nauki czytania i pisania w języku ojczystym.
W klasie stały długie ławki i tablica, brak było niezbędnych pomocy naukowych. Szkoła nie posiadała też żadnej szatni”

Zimą 1906/1907 roku panowały duże mrozy i atrament zamarzał w kałamarzach. Dzieci siedziały na lekcjach w paltach. W takich trudnych warunkach nauka odbywała się do wakacji 1907 roku.

SZKOŁA WE WSI RUDA

1 września 1907 roku nauka rozpoczęła się w wygodniejszym i bardziej dostosowanym do pracy szkoły domu we wsi Ruda (ulica Marii Kazimiery). Radość nie trwała długo. Na skutek rozporządzenia gubernatora warszawskiego z 14.12.1907 r. zawieszono działalność Polskiej Macierzy Szkolnej. W styczniu 1908, po przerwie świątecznej dzieci przyszły znów do szkoły i zabrały się do nauki. Pewnego dnia do klasy weszli żandarmi, byli bardzo zdziwieni, że tu jeszcze odbywają się lekcje. Dzieci musiały natychmiast opuścić szkołę, a jej lokal został zapieczętowany. Maria Filipińska oraz jej dwie siostry Helena i Zofia zorganizowały tajne nauczanie w swoim mieszkaniu na Potoku.

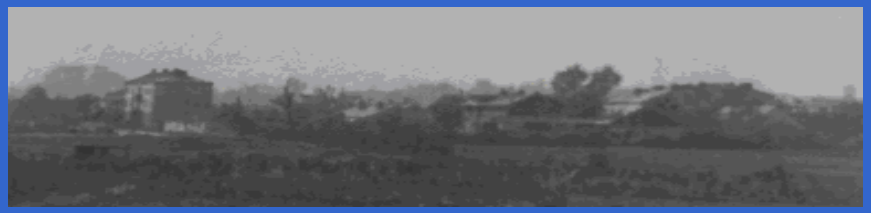

WZNOWIENIE DZIAŁALNOŚCI SZKOŁY NA RUDZIE

Narażając się na represje władz zaborczych, siostry Filipińskie prowadziły tajne nauczanie. Drzwi pokoju, w którym mieściła się tajna szkoła zastawione były w czasie trwania lekcji szafą, a okno zamazane zostało kredą. Dzieci podzielone były na małe grupki – komplety, które schodziły się pojedynczo o różnych godzinach, tak aby nie wyśledzono, gdzie się uczą. Maria Filipińska starała się o zezwolenie na otwarcie szkoły prywatnej. Dnia 1.04.1908 roku władze rosyjskie wydały pozwolenie na prowadzenie szkoły prywatnej w dawnym lokalu na ulicy Marii Kazimiery we wsi Ruda. Jednak w 1913 roku lokal został zarekwirowany na szkołę rządową. Szkołę prywatną musiano przenieść na Słodowiec do lokalu Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich.

SZKOŁA Nr 53

W 1916 szkołę prywatną prowadzoną przez Marię Filipińską przejął Magistrat m. st. Warszawy i przekształcił w szkołę miejską nadając jej numer 53. Szkoła została przeniesiona na Potok, mieściła się w dwóch punktach przy ul. Skrzelewskiej i ul. Ryskiej

1 października 1917 roku

szkoła została przekształcona

w

Publiczną Szkołę Powszechną Nr 53

Pani Maria Filipińska nadal pracowała w niej jako nauczycielka.

ZE WSPOMNIEŃ NAUCZYCIELKI Heleny Gromkowej:

„Moje wspomnienia o szkole sięgają roku 1919 ... Nie miała ona swojego budynku. Rozrzucona była w kilku miejscach: Potok, Ruda, Buraków, Kolonijka. Wszystkie te punkty mieściły się w prywatnych domach, w których znajdowały się dwie, trzy klasy. Prawie wszyscy nauczyciele mieszkali w Śródmieściu, a tramwajem można było dojechać tylko do Dworca Gdańskiego. Dalszą drogę do swego punktu szkolnego trzeba było niezależnie od pogody, przebywać pieszo przez pola i puste niezabudowane place ... W grudniu 1924 roku szkoła entuzjastycznie witała otwarcie pierwszej linii tramwajowej na Marymoncie.”

ZE WSPOMNIEŃ NAUCZYCIELKI Heleny Gromkowej:

"Ówczesna kierowniczka szkoły Maria Knapińska, koleżanka gimnazjalna Marii Skłodowskiej–Curie, przyszłej naszej wielkiej uczonej – była znaną i oryginalną postacią. Ubrana w długie, czarne palto na kożuchu, męską barankową czapkę i długie buty, obchodziła codziennie wszystkie punkty szkoły. Przechodnie często pozdrawiali ją pobożnym „Niech będzie pochwalony", gdyż ze względu na jej ubiór brano ją za księdza. Cieszyła się dużą sympatią dzieci, grona nauczycielskiego i mieszkańców tej dzielnicy.

Pracę miała trudną, opierała ją na pełnym zaufaniu do nauczycieli. Co miesiąc w naszej szkole odbywały się lekcje otwarte. Każdy nowy nauczyciel, w początku swej pracy w 53, musiał przeprowadzić taką lekcję wobec kierowniczki i całego grona nauczycielskiego."

PUBLICZNA SZKOŁA POWSZECHNA nr 53

ul. Gdańska 1

Dokładnie nie wiadomo kiedy Publiczna Szkoła Powszechna nr 53 otrzymała do swojej dyspozycji tymczasowy budynek zwany barakiem przy ul. Gdańskiej 1. Mogło to być dopiero około roku 1936. Ów barak był przestronny jak na poprzednie warunki nauki. Znajdowały się tam pomieszczenia dla 6 klas, sala gimnastyczna, szatnia i kancelaria. Na piętrze było pięć mieszkań dla nauczycieli.

LATA OKUPACJI NIEMIECKIEJ
1939-1945

Barak Publicznej Szkoły Powszechnej 53 spalił się na początku działań wojennych. Szkoła znalazła miejsce w prywatnych kamienicach przy ul. H. Siemiradzkiego i Marii Kazimiery 21 w posesji pana Rogalskiego.

„Okupant wycofał podręczniki, zabroniono nauczania historii i geografii ...W trudnych czasach obowiązek patriotyczny nakazywał ofiarnym koleżankom i kolegom prowadzenie tajnego nauczania, wbrew zakazom okupanta”

Jan Brodzicki i Czesław Roszkowski

WYKAZ NAUCZYCIELI SZKOŁY NR 53 BIORĄCYCH UDZIAŁ W TAJNYM NAUCZANIU:

Balko Kazimiera, Dobiszewski Stanisław, Miziarski Ryszard, Pałasińska Stanisława, Szydłowska Helena, Urmanowska Stanisława,
Więckowska Eugenia, Trojanowski Stanisław

LATA POWOJENNE

1945-1967

Kolektorska 9/11

Marymoncka 66

Rok szkolny 1945/46 Szkoła Podstawowa nr 53 rozpoczyna na parterze zniszczonego w wyniku działań wojennych budynku przy ul. Kolektorskiej 9/11. Pierwsze piętro tego budynku zajmuje Szkoła Podstawowa nr 151. Nauka odbywała się na dwie, później trzy zmiany. Klasy były bardzo liczne, średnio 40 do 50 uczniów. Dyrektorem szkoły był Pan Starościak, a jedną z nauczycielek Zofia Maria Religa - matka kardiochirurga profesora Zbigniewa Religi. W 1956 roku szkoła przenosi się na ulicę Marymoncką 66 (obecnie ul. Smoleńskiego).

Kolejne adresy szkoły na MARYMONCIE

1. KASKADA **2.** WIEŚ RUDA (ul.Marii Kazimiery) **3.** POTOK
4. SŁODOWIEC **5.** POTOK (ul. SKRZELEWSKA, ul. RYSKA)
6. GDAŃSKA1 **7.** H.SIEMIRADZKIEGO i MARII KAZIMIERY
8. KOLEKTORSKA **9.** MARYMONCKA 66 **10.** RUDZKA 6

WMUROWANIE AKTU EREKCYJNEGO

19 marca 1966 roku nastąpiło uroczyste wmurowanie aktu erekcyjnego w fundamenty Tysiąclatki przy ul. Rudzkiej.

FRAGMENTY TEKSTU AKTU EREKCYJNEGO

„ Działo się to w mieście Warszawa ... Naród polski obchodził wtedy 1000-lecie państwa polskiego ... Rozpoczęto budowę 9 Szkoły Pomnika Tysiąclecia na Żoliborzu, dając tym samym wyraz przeświadczeniu, że najtrwalszym pomnikiem jest wiedza, której zdobywanie trwać będzie w murach tej szkoły ...”

SZKOŁA NA RUDZKIEJ

Gazeta codzienna „Życie Warszawy”

„17 bm. (01.1967r.) nastąpi uroczyste otwarcie 56 z kolei warszawskiej Szkoły Tysiąclecia. Znajduje się ona na Żoliborzu przy ul. Rudzkiej 6. Budynek szkolny składający się z 18 izb lekcyjnych, wyposażony został w 5 pracowni, salę gimnastyczną, świetlicę, bibliotekę i inne pomieszczenia pomocnicze ... Nowa szkoła podstawowa przewidziana jest na 960 dzieci. Już od 6 bm. uczy się w niej młodzież, która przeprowadziła się z budynku zajmowanego przez szkołę nr 151 na ul. Kolektorskiej ...”

ŻYCIE WARSZAWY
PISMO CODZIENNE · ISTNIEJE OD [illegible] ROKU

WYBÓR PATRONA

Inspiratorką wyboru generała Mariusza Zaruskiego na patrona Szkoły Podstawowej nr 53 była polonistka Małgorzata Surdel-Nyka. Osobiście i rodzinnie związana z górami, wyczynowa taterniczka.

Dnia 17.09.1981 roku Rada Pedagogiczna podjęła decyzję o przedstawieniu władzom oświatowym propozycji nadania szkole imienia generała Mariusza Zaruskiego. Decyzję Rady Pedagogicznej musiały zatwierdzić odpowiednie władze. Szanse wydawały się niewielkie, poprzednia propozycja dotycząca generała Władysława Sikorskiego została odrzucona.

Dnia 13.12.1981 zostaje ogłoszony stan wojenny.

Generał Mariusz Zaruski

JEST ZGODA

15 stycznia 1982
Szkoła Podstawowa nr 53 otrzymuje zgodę na nadanie imienia generała Mariusza Zaruskiego

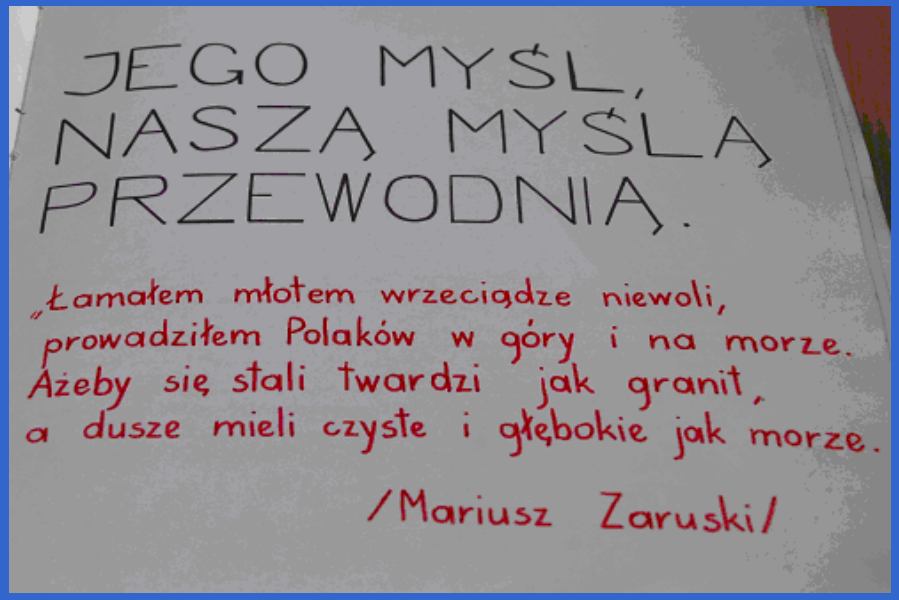

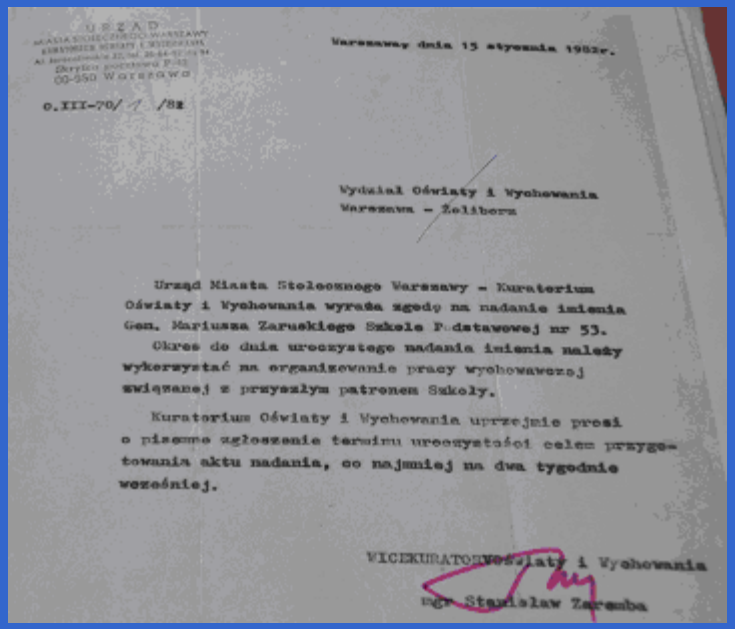

URZĄD
Dyrekcja
00-950 Warszawa

Warszawy dnia 15 stycznia 1982r.

o.III-70/ /82

Wydział Oświaty i Wychowania
Warszawa - Żoliborz

Urząd Miasta Stołecznego Warszawy - Kuratorium Oświaty i Wychowania wyraża zgodę na nadanie imienia Gen. Mariusza Zaruskiego Szkole Podstawowej nr 53.

Okres do dnia uroczystego nadania imienia należy wykorzystać na organizowanie pracy wychowawczej związanej z przyszłym patronem Szkoły.

Kuratorium Oświaty i Wychowania uprzejmie prosi o pisemne zgłoszenie terminu uroczystości celem przygotowania aktu nadania, co najmniej na dwa tygodnie wcześniej.

WICEKURATOR Oświaty i Wychowania
mgr Stanisław Zaremba

PRZYGOTOWANIA DO UROCZYSTOŚCI

Nauczycielki Jolanta Szczudłowska i Irena Trojan opracowują szczegółowy program działań pod hasłem „Jak trzymać kurs na słońce”. Dzięki osobistemu zaangażowaniu aktorów - Jolanty Zykun i Jerzego Dobrowolskiego szkoła zyskuje wielu przyjaciół w środowisku artystycznym, aktorskim i muzycznym. Tworzy się tradycja „Czwartków Literackich”, których honorowym gospodarzem jest Jerzy Dobrowolski. Na kolejnych „Czwartkach” pojawiają się ciekawi goście – słynni himalaiści, żeglarze, pisarze, muzycy (Wojciech Młynarski, Włodzimierz Korcz), plastycy (Andrzej Pągowski, Maciej Jędrysik), aktorzy (Wojciech Pokora, Jan Englert, Kazimierz Kaczor, Krzysztof Kowalewski, Zbigniew Zapasiewicz, Stanisław Tym, Danuta Rinn). „Czwartki” mają charakter tajnych spotkań patriotycznych, pamiętajmy, że trwa stan wojenny.

Z prac uczniów powstaje album historyczny

„JESZCZE POLSKA NIE ZGINĘŁA”.

WOJCIECH MŁYNARSKI i WŁODZIMIERZ KORCZ
tworzą hymn szkoły.

ANDRZEJ PĄGOWSKI

projektuje plakat szkoły.

MACIEJ JĘDRYSIK

opracowuje logo szkoły „Jestem od Zaruskiego”.

ANNA JUNG-WOJCIECHOWSKA

wykonuje popiersie Patrona.

Szkoła ma swój sztandar.

NADANIE SP 53 IMIENIA GENERAŁA MARIUSZA ZARUSKIEGO

6 czerwca 1982 odbyła się uroczystość nadania Szkole Podstawowej nr 53 imienia generała Mariusza Zaruskiego. Akt nadania wręczył dyrektorce szkoły Ludwice Przygodzińskiej Kurator Oświaty i Wychowania. Uroczystość była bardzo podniosła. Uczniowie ślubowali *„Uczyć się mądrości, aby umieć odróżnić fałsz od prawdy. Mocą ducha, wytrwania i czujnością, zwyciężać wszelkie niebezpieczeństwa zagrażające Ojczyźnie... Mieć dusze głębokie i czyste jak morze. I trzymać zawsze kurs na Słońce. Tak trzymać!”*

Kurator Oświaty odczytuje
Akt Nadania Szkole Podstawowej nr 53
imię Generała Mariusza Zaruskiego

Pani Dyrektor
Ludwika Przygońska

Honorowi goście: Krzysztof Kowalewski, Jerzy Dobrowolski,
Wojciech Młynarski

JERZY DOBROWOLSKI NAPISAŁ W KSIĘDZE PAMIĄTKOWEJ SZKOŁY

„ ...Trzymajcie ten kurs, aby nie zniknęło w niedalekiej już przyszłości z naszego życia wszystko to, co przez wieki decydowało o naszej narodowej kulturze i ludzkiej godności. Nasza historia i nasza kultura nie zaczęła się ani przed trzema godzinami, ani przed tygodniem, ani w 1945 roku. Złożyły się na nią prace wielu, wielu pokoleń ze swoimi wspaniałymi ludźmi kolejnych epok. Teraz wypada wasza kolejka. Ściskam Wasze dłonie Jerzy Dobrowolski”

TRADYCJA „CZWARTKÓW LITERACKICH”

Tradycja „Czwartków Literackich” ma swoją genezę w „Czwartkach” jakie organizował Mariusz Zaruski na zesłaniu. Były to tajne spotkania Polaków w czasie, których czytano polskie książki, recytowano wiersze, śpiewano pieśni patriotyczne. Pomysłodawczyniami szkolnych „Czwartków” są nauczycielki Jolanta Szczudłowska i Irena Trojan. Pierwsze „Czwartki Literackie” w szkole były organizowane w czasie stanu wojennego. Uczestniczyli w nich znamienici goście, znani aktorzy recytowali fragmenty literatury narodowej. Podczas wspólnego śpiewania pieśni patriotycznej z rąk do rąk była przekazywana lina żeglarska z kołem ratunkowym – symbol, który łączył wszystkich obecnych we wspólnych dążeniach.
W trakcie trwania jednej z uroczystości pod szkołę podjechały patrole milicji i ZOMO, na szczęście do budynku nie weszli.

TRZYMAJCIE
PRAWDA

NASZ HYMN SZKOLNY

Słowa Hymnu Szkoły Podstawowej nr 53 napisał Wojciech Młynarski.

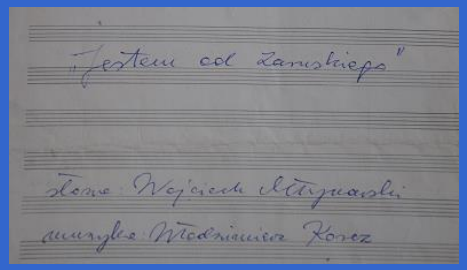

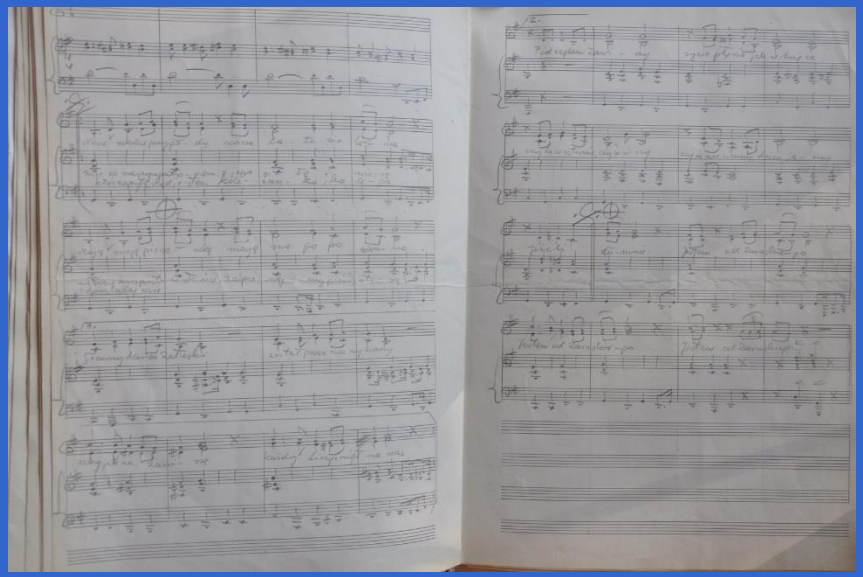

Muzykę skomponował Włodzimierz Korcz.

SZTANDAR SZKOŁY

Sztandar jako znak wspólnoty szkolnej mieści na awersie numer szkoły, adres, imię patrona oraz przedstawia wizerunek Mariusza Zaruskiego w mundurze generalskim i stojące przy nim dzieci. Napis „Jestem od Zaruskiego”, to cytat z hymnu szkolnego. To zawołanie, które łączy wszystkich – uczniów, absolwentów, nauczycieli, wychowawców i rodziców.

Na rewersie sztandaru widnieje piękny, dumny orzeł wojskowy, okresu międzywojennego i hasło sztandarowe: Dobro, Prawda, Polska, które określa kierunki i cele wychowania. Obrzeże sztandaru, to wężyk generalski podkreślający wysoką rangę, ważne funkcje wojskowe i państwowe jakie pełnił nasz patron.

LOGO SZKOŁY

W logo szkoły została wykorzystana grafika przedstawiająca generała Mariusza Zaruskiego z dziećmi, zaprojektowana przez artystę plastyka Macieja Jędrysika w roku 1982

Popiersie Mariusza Zaruskiego

Popiersie Mariusza Zaruskiego zostało wykonane przez rzeźbiarkę Annę Jung-Wojciechowską

CEREMONIAŁ SZKOŁY

Ceremoniał szkolny zawiera opis sposobów przeprowadzania najważniejszych uroczystości szkolnych – „Czwartków Literackich”

„Czwartek Literacki” rozpoczyna uderzenie w dzwon okrętowy

Przy akompaniamencie werbli wchodzi poczet sztandarowy

Wejście pocztu sztandarowego

Odśpiewanie Hymnu Państwowego i Hymnu Szkoły w obecności Sztandaru

Uroczystość kończy pieśń „Stańmy bracia wraz” śpiewana trzymając się za ręce

Uderzenie w dzwon okrętowy obwieszcza zakończenie uroczystości

IZBA PAMIĘCI

POŚWIĘCENIE SZTANDARU SZKOŁY

1 czerwca 2007 roku w czasie uroczystej mszy w Parafii Świętych Rafała i Alberta w Warszawie na Rudzie, Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Piotr Jarecki dokonał poświęcenia Sztandaru naszej szkoły.

DYREKTORZY SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 53

Maria Knapińska Rok 1919	Irena Ciesielska	Bogusława Bernaś	Anna Zawisza 1967-1970	Sabina Andziak 1970-1979
Ludwika Przygońska 1979-1984	Elżbieta Ostrowska 1984-1986	Bogdan Madej 1986-1995	Jadwiga Ścisłowska 1995-1996	Jacek Grzybowski 1996-2021
		Edyta Barańczyk 2021		

„NA PĘKSOWYM BRZYZKU” w Zakopanem

11.11.1997r. delegacja szkoły uczestniczyła w uroczystości pochówku prochów Mariusza Zaruskiego, sprowadzonych z Chersonia na Ukrainie.

W 70. ROCZNICĘ ŚMIERCI MARIUSZA ZARUSKIEGO W CHERSONIU NA UKRAINIE

18 kwietnia 2011 roku, przy grobie Generała, stawili się przedstawiciele 15 szkół z całej Polski, noszących imię Mariusza Zaruskiego oraz członkowie organizacji z nim związanych, między innymi PTTK, PZŻ, TOPR i GOPR.

W uroczystości uczestniczyła delegacja naszej szkoły.

„ZŁOTY KRĄG”

2 października 2012 r
nasza szkoła wzięła udział
w uroczystości, na terenie Akademii Wychowania Fizycznego, poświęconej uhonorowaniu dziesięciu wybitnych postaci sportu polskiego.

Kapituła „Gloria Optimus” przyznaje miejsce pamięci w „Złotym Kręgu” za wybitne osiągnięcia sportowe, zawodowe, patriotyzm i niezłomny charakter.

W tym roku wśród osób, które zostały wpisane do „Złotego Kręgu” w kategorii „działacze” znalazł się patron naszej szkoły generał Mariusz Zaruski.

mam charakter
jak granit
duszę czystą
jak morze
trzymam kurs
na słońce
JESTEM OD ZARUSKIEGO
www.zaruski.edu.pl

Źródła

https://pl.wikipedia.org/wiki/Polska_Macierz_Szkolna

Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University.

http://mojepodrozepopieknejpolsce.blox.pl/2017/02/Czy-ktos-pamieta-takie-lawki-z-kalamarzem.html Fotorelacja ze skansenu w Kłóbce

http://etnomuzeum.eu/Obiekty,70_kalamarz_lipiec1.html

Zbiory NAC

Anna Cichocka „*Praca z patronem w Szkole Podstawowej nr 53 im.Gen.Mariusza Zaruskiego w Warszawie*”

Helena Polkowska „*Monografia Szkoły Podstawowej nr 53 im. generała Mariusza Zaruskiego w Warszawie”*

Kronika Szkoły Podstawowej Nr 53

Wspomnienia Marii Filipińskiej

Jarosław Zieliński „*Bielany Przewodnik historyczny” s.56,70*

Ryszard Liskowacki „*My z Marymontu”*